

Notes per a la història de l'Arxiu Municipal de Reus (VII)

Ezequiel Gort Juanpere

Sobre l'ús de l'arxiu a mitjan segle XIX

Un inventari de 1841 mostra que dins l'edifici de l'Ajuntament cap a mitjan segle XIX hi havia dos espais que hom coneixia com a arxiu: "l'arxiu de rere la sala d'acords" i "l'arxiu o avantsala de la d'acords".¹

El primer espai devia correspondre al lloc on es guardava aleshores la documentació i que segons diu Andreu de Bofarull era fosc i arraconat, mentre que el segon, que correspondria al de l'antic arxiu, llavors no devia tenir gaire més utilitat que ser una sala de pas cap a la d'acords, o potser també, com veurem, la de ser un lloc per a celebrar reunions. Tot i així, seguia conservant el nom que recordava l'antiga dedicació.

És interessant de veure el contingut d'aquestes sales, segons mostra el referit inventari: a "l'arxiu de rere la sala d'acords" s'hi guardava un sant Crist gran de fusta; una calaixera vella; dos bancs grans i un de petit, nous i sense coixins al seient i al respall; un quadre amb la imatge de sant Bernat Calbó; i deu peus per sostenir atxeres. Mentre que en "l'arxiu o avantsala de la d'acords" hi havia una taula gran amb un cobretaula molt vell i dotze cadires comunes de color groc.

Sobta que no s'esmenti la documentació —que no figura relacionada a cap racó de la casa— i ni tan sols que hi hagués prestatgeries o bé algun armari i, a jutjar només per aquest inventari, més aviat fa l'efecte que hom tenia l'arxiu més per un traster que no pas com a dipòsit documental. Fins i tot l'antiga caixa del Comú o "caixa de les tres claus" era a una altra sala de la casa. Vist així, no sembla estrany que pocs anys després, el 1861, s'afirmés que havien desaparegut molts papers. Aquesta afirmació, però, no implica necessàriament un canvi de mentalitat respecte a considerar l'arxiu com un traster: al ple del dia 14 de novembre de 1868 —en ple període revolució

onari—, un regidor, Josep Güell, va demanar treure els quatre quadres que hi havia a l'Ajuntament amb el retrat dels reis Borbons, i aprofitar els marcs per honorar els consellers de Reus que van lluitar en la guerra de Successió contra els Borbons. Les pintures dels reis però, s'havien de guardar, pel seu valor, a l'arxiu perquè, segons deia, era obra artística d'algun mèrit.²

Pel que fa "l'arxiu o avantsala de la d'acords" la presència d'una taula gran i de cadires, denota una possible utilització d'aquest espai com a sala de reunions. En canvi, per ser un lloc de pas, sembla poc probable que aquí es conservés cap tipus de documentació.

Andreu de Bofarull i Brocà

Quan Andreu de Bofarull (Reus, 1810-1882) va prendre possessió com a arxiver, es devia trobar més o menys amb aquest panorama descrit. No li podia ser però cap novetat perquè en aquest moment ja coneixia prou bé l'Arxiu. Ell mateix, a la introducció dels seus "Annals",³ comenta com s'hi va relacionar: des de molt jove —diu— per simple curiositat havia anat ajuntant notícies sobre la història de Reus fins que, un dia, va tenir ocasió de veure uns apunts del darrer arxiver, Celedoni Vilà, i això li desvetllà l'interès, de manera que llavors va demanar permís a l'Ajuntament per examinar la documentació servada a l'Arxiu —va fer el mateix amb el de la parròquia— i treure'n moltes notícies que, després d'algunes peripècies,⁴ el porta-

2. AHMR, Llibre d'Actes (1868-1870). També en parla FORT, *Anales de Reus, año 1868*, ps. 48 i 120. Diu aquest autor que els jurats que calia honorar posant el retrat a la sala d'acords, eren els dels anys 1705, 1707 i 1712, entre els quals figurava, almenys, un de prou relacionat amb l'arxiu, era el notari Joan Baptista Claveria (Vegeu "Notes... (iv)", dins *Informatiu Arxiu*, 5 (Reus, 2001) ps. 9-10).

3. BOFARULL, Andreu de. *Anales históricos de Reus desde su fundación hasta nuestros días*. [1867] v. I (Reus, 1959) ps. xi-xii.

4. El 1844, va començar a publicar al *Diario de Avisos y Noticias* —fundat per ell mateix— les seves notes, sota el títol

1. AHMR, Llibre d'Actes (1841-1846) f. 4v. Dec la localització d'aquesta notícia a l'amic Pere Martorell.